

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางด้านสติปัญญาและความคิด เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ มุ่งสร้างสรรกำลังคนในระดับวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ (พนัส หันนาอินทร์, 2521) นโยบายการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จึงมุ่งเน้นการพัฒนาด้านวิชาการโดยจัดให้มีการอิสระทางวิชาการ และมุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งด้านกีฬา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถ การตัดสินใจ การทำงาน การปรับปรุงบุคลิกภาพ การรู้จักเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีในสังคมของนักศึกษาเอง ดังนั้นมหาวิทยาลัยต้องเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ของนักศึกษาในการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น ไม่หาความรู้ และประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายงานการศึกษาของวรรณา ปุรณโชติ และวัชรินทร์พรมย์ (2527) พบว่า มหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเมื่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยมีความเจริญ เช่น ความพร้อมของผู้บริหาร ความพร้อมของอาจารย์และอุปกรณ์การเรียนการสอน ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุด คือ ความพร้อมของนักศึกษา นักศึกษาต้องมีความพร้อมที่จะเรียน จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาปัญหาของนิสิต นักศึกษาที่เข้าสู่ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสถาบันต่าง ๆ พบว่า นิสิต นักศึกษา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการเรียน ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาครอบครัว ปัญหาปรับตัวเข้ากับเพื่อนต่างเพศ ปัญหาทางด้านอารมณ์ และความรู้สึกเกี่ยวกับคน ปัญหาสุขภาพและปัญหาเศรษฐกิจ (สุภาพวรรณ โคตรจรัส, 2522 ; วรรณา ปุรณโชติ และ วัชรินทร์พรมย์, 2527 ; ทวีป ศิริรัตมี และสมทรัพย์ สุขอนันต์, มปป ; กองกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2531) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาของนิสิตนักศึกษา

ที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการปรับตัวต่อระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Gazda (cited by Trotzer, 1977) กล่าวว่า ปัญหาการปรับตัวของบุคคลไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่เป็นเพราะบุคคลนั้น มีความขัดแย้งในใจอันเนื่องมาจากกระบวนการปรับตัว นั่นคือ องค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ องค์ประกอบจากตัวผู้เรียนเอง ซึ่งได้แก่ 1) ลักษณะทั่วไปของผู้เรียน เช่น วัย พื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจ 2) ความมุ่งหวังของผู้เรียน เช่น เป้าหมาย ทักษะคติ และค่านิยม 3) บุคลิกภาพ และ 4) การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เช่น การจัดในเรื่องเวลา ถ้าไม่มีความสอดคล้องกันในด้านต่าง ๆ ขององค์ประกอบเหล่านี้ ย่อมส่งผลต่อปัญหาการปรับตัวของบุคคล จากการศึกษาของ G. Gillert Wrenn (cited by Trotzer, 1977) ได้อธิบายปัญหาของบุคคลว่า เกิดจากความขัดแย้งระหว่างภายใน และภายนอกของบุคคล เช่น ลักษณะภายนอกของบุคคล ได้แก่ สังคม สภาพแวดล้อมทั่วไป ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตรงข้ามกับลักษณะภายในของบุคคล ได้แก่ ค่านิยม บุคลิกภาพ เอกลักษณ์แห่งตนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ จึงทำให้บุคคลเกิดปัญหาการปรับตัวขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (1961) กล่าวว่า การปรับตัวเกิดขึ้นต่อเมื่อ ความนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ของบุคคลอยู่ในลักษณะที่สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือกำลังประสบอยู่ โดยไม่มีการบิดเบือนการรับรู้ และยอมรับตามจริง แต่ถ้าบุคคลเกิดความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่ตนนึกคิดกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงแล้ว จะเกิดปัญหาในการปรับตัว และจากการศึกษาของ New Comb (cited by Miller and Prince, 1976) พบว่า ถ้านักศึกษาไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับมหาวิทยาลัยได้ จะเป็นผลให้เกิดการต่อต้านและทำให้เกิดอุปสรรค ต่อการพัฒนาความเจริญงอกงามของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความเข้าใจของ Stein (cited by Miller and Prince, 1976) ที่เชื่อว่าความเข้าใจกันได้ระหว่างบุคคลกับสถาบันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการกับสิ่งที่ได้รับจึงทำให้เกิดความล้มเหลว ความพึงพอใจ ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จทางการศึกษาของนักศึกษาและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย

ดังนั้นการที่นักศึกษามีความพร้อมในการศึกษา ส่วนหนึ่งย่อมมาจากการที่นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม หรือบรรยากาศที่อยู่ในมหาวิทยาลัย เช่น เจตคติที่ดีต่อเพื่อน ต่ออาจารย์ ต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย การที่นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อสถาบันตน จะช่วยให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนและสามารถพัฒนาศักยภาพของงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถช่วยให้เกิดความเข้ากันได้ระหว่างนักศึกษากับมหาวิทยาลัย โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติและพัฒนาตนเอง ไปสู่พฤติกรรมใหม่ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ Howard Zimpfer (cited by Ohlsen, 1988) พบว่าการปรึกษา

เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะช่วยพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้เรื่องอารมณ์ ความรู้สึก การปรับตัวทางสังคม และเปลี่ยนแปลงเจตคติทางบวกต่อโรงเรียน ซึ่ง Rogers (1961) กล่าวถึงในเรื่องนี้ว่า สมาชิกที่เข้าร่วมในกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้โดยการเรียนรู้ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมและสามารถเปลี่ยนแปลงตนเอง จนสามารถปรับตัวได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เป็นการที่บุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มได้ "ร่วมทำงาน" กับบุคคลอีกหลายคน ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดความเป็นอิสระ กล้าที่จะเปิดเผยความรู้สึกที่ตนเองมี ตลอดจนนำไปสู่ความปรารถนาที่จะพบกับสิ่งแปลกใหม่ในชีวิตของเขา (Rogers, 1961)

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ที่ประสบปัญหาของนักศึกษาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่น ๆ เช่น มีปัญหาด้านการเรียน จาก การประเมินผลการศึกษา เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน ในแต่ละภาคการศึกษาพบว่า ภาค 2 ปีการศึกษา 2538 มีนักศึกษาพ้นสภาพนักศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 422 คน และ ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2539 มีนักศึกษาพ้นสภาพนักศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นจำนวนทั้งสิ้น 604 คน ซึ่งปัญหา ดังกล่าว อาจเป็นผลเนื่องมาจากการปรับตัวของนักศึกษาที่มีต่อระบบการเรียนการสอนของ มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะตัวนักศึกษาเอง จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษา การเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระ เกียรติ โดยใช้กระบวนการการปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิด ทรอดเซอร์ ซึ่งผลของการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือให้นักศึกษาที่มีปัญหาด้านการปรับตัว เพื่อ ให้นักศึกษาสามารถปรับตัวต่อระบบการเรียนระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ โดยใช้กระบวนการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทรอดเซอร์

สมมุติฐานของการวิจัย

นักศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนว

ทรอตเซอร์จะมีเจตคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยหัวเจียวเฉลิมพระเกียรติเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทรอตเซอร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2539 ของมหาวิทยาลัยหัวเจียวเฉลิมพระเกียรติ เฉพาะหลักสูตร 4 ปี จำนวน 4,245 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2539 ของมหาวิทยาลัยหัวเจียวเฉลิมพระเกียรติ เฉพาะหลักสูตร 4 ปี จำนวน 31 คน

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ตัวแปรในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทรอตเซอร์ หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มเจตคติ โดยผู้นำกลุ่มจะใช้เทคนิคและทักษะในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวทรอตเซอร์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึก และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มจะต้องเต็มใจที่เข้าร่วมกลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ใช้เวลาในการเข้ากลุ่มทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง ติดต่อกันนาน 3 วัน

ตัวแปรตาม ได้แก่

เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยหัวเจียวเฉลิมพระเกียรติ

หมายถึง พฤติกรรมตอบสนองของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัย ในลักษณะพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ หรือมีความคิดเห็นกลาง ๆ ต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน อาจารย์ เพื่อน นักศึกษา ตลอดจนภาพพจน์ของมหาวิทยาลัย

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีที่กำหนด ระยะเวลาเรียน 4 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2539

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ คือ

1. ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐาน ของเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งสามารถใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัยระยะยาวต่อไป
2. สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหาร และกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อประกอบการพิจารณาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ทราบถึงแนวทางในการจัดอบรมเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านอื่น
4. สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการปรับตัว เพื่อให้ นักศึกษาสามารถปรับตัวต่อระบบการเรียนระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ